

legends. The objectives were to study the changes of Inthakin Legends both in form and content, to study the existence and change meaning of 4 Inthakin Legends, and to study the factors that affect the existence and change meaning of Inthakin Legends. By using the concept of Tradition Selection of Raymond Williams guide in the analysis, the research results show that Inthakin Legend Story created by The Tourism Authority of Thailand, Suwankhamdang Legend, 600 year celebration of Pha That Jedi Luang of Inthakin Legend and Oral History of Inthakin Legend have changed in both form and content to be consistent with the interests of the creators behind the legend. 4 Inthakin Legends have changed the essential contents such as following: townspeople, evil ghosts, the relevant location, the irreverence of two giants and Sao Inthakin, moreover, the name of people who build up Sao Inthakin and the method of building have also been changed. Therefore, senders, receivers, messages and medium are factors of existence that change the meaning of Inthakin Legend.

Keyword: Communication, Cultural Communication, Inthakin Legends, Reproduce, The Reproduction of Inthakin Legends

บทนำ

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีความยิ่งใหญ่ในด้านวัฒนธรรมและประเพณีมาตั้งแต่อดีต จวบจนปัจจุบันถือได้ว่าเป็นศูนย์รวมของวัฒนธรรมประเพณีล้านนาที่คนทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศต่างก็ต้องการเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีประจำท้องถิ่นที่ปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีต ทั้งนี้วัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องของ อาชีพ ความเชื่อ และความศรัทธาในศาสนา โดยเฉพาะศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาหลักของประชาชนส่วนใหญ่ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้จังหวัดเชียงใหม่มีเอกลักษณ์ความหลากหลาย มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจและศึกษาค้นคว้า ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมด้านภาษา การแต่งกาย การแสดงศิลป ทัศนกรรม และศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ความเป็นอยู่ สังคม อุดมคติและความเชื่อ การปฏิบัติกิจกรรมทุกอย่างของคนในจังหวัดเชียงใหม่จะคำนึงถึงความเป็นสิริมงคล สวัสดิภาพ การเคารพต่อสถานที่และบุคคลเป็นสำคัญ ดังที่ปรากฏในงานประเพณีต่าง ๆ (การศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่, สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่, 2536: 54)

ประเพณีบูชาอินทิลเป็นประเพณีประจำท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่ที่มีอายุยาวนานมากกว่า 1,000 ปี และมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นไม่เหมือนกับการบูชาเสาหลักเมืองในจังหวัดอื่นของประเทศไทย คือ การใส่ขันดอก เพื่อสักการะเสาอินทิลซึ่งเป็นเสาหลักเมืองศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยปกป้องคุ้มครองเมืองเชียงใหม่ให้รอดพ้นจากภัยพิบัตินานัปการ จากเอกลักษณ์อันโดดเด่นผนวกเข้ากับ ความเชื่อที่ยึดถือกันมานานนับพันปี ส่งผลให้ประเพณีบูชาอินทิลสามารถยืนหยัดและดำรงคงอยู่

คู่กับเมืองเชียงใหม่ได้จนถึงปัจจุบัน อันจะเห็นได้จากเมื่อถึงงานประเพณีในช่วงวันขึ้น 13 ค่ำเดือน 8 เหนือถึงวันแรม 4 ค่ำเดือน 9 เหนือ ซึ่งตรงกับช่วงเดือนพฤษภาคมและมิถุนายนของทุกปีจะมีประชาชนจำนวนนับแสนคนเดินทางไปวัดเจดีย์หลวงวรวิหารเพื่อสักการะเสาอินทขิลสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองเชียงใหม่ที่วิหารอินทขิล เพราะต่างมีความเชื่อว่าเสาอินทขิลมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ช่วยดลบันดาลให้บ้านเมืองอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุขและฝนตกต้องตามฤดูกาล (สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร, 2539: 5) แต่เนื่องจากประเพณีบูชาอินทขิลผ่านช่วงระยะเวลาที่ยาวนานมากทำให้ในปัจจุบันประเพณีบูชาอินทขิลถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสังคมร่วมสมัย ซึ่งการปรับเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหาของงานประเพณีบูชาอินทขิลได้ปรากฏให้เห็นชัดในงานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การสื่อสารเชิงวัฒนธรรมเพื่อการดำรงอยู่และสืบทอดประเพณีบูชาอินทขิลที่แสดงให้เห็นว่า พิธีกรรมในงานประเพณีบูชาอินทขิลได้มีการเปลี่ยนแปลงไปโดยสอดคล้องกับบริบทแวดล้อมในแต่ละยุคสมัยตลอดช่วงเวลาว่า 1,000 ปี ซึ่งสามารถแบ่งยุคการเปลี่ยนแปลงของประเพณีได้เป็น 3 ยุคด้วยกันคือ ยุคดั้งเดิม (ยุคอดีตจนถึงยุคก่อนตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศพม่า) ยุคฟื้นฟู (ช่วงย้ายเสาอินทขิลไปประดิษฐานที่วัดเจดีย์หลวง (ยุคพระเจ้าแก้ววิไล) - ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง) และยุคปัจจุบัน (ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง จนถึง ปัจจุบัน) (ลัดดา จิตตคุตตานนท์, 2552: บทคัดย่อ)

นอกจากนี้จากการศึกษาประเพณีบูชาอินทขิลในเชิงลึก ผู้วิจัยพบว่าตำนานอินทขิลถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเพณีบูชาอินทขิลดำรงอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน การศึกษาด้านอินทขิลจึงนับได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง และเมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและสำรวจตำนานอินทขิลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของต้นกำเนิดประเพณีบูชาอินทขิลของชาวเชียงใหม่ในเบื้องต้นนั้นพบว่า เอกสารที่เป็นตำนานอินทขิลมีมากกว่าหนึ่งชุด ตำนานแต่ละชุดถูกสร้างขึ้นโดยคนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอำนาจในการสร้างและมีพื้นที่ในการสถาปนาตำนานขึ้นมาในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งการสร้างตำนานในแต่ละช่วงเวลานั้นส่งผลกระทบต่อประเพณีบูชาอินทขิลในหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านการรับรู้ตำนานอินทขิลของประชาชน และด้านการถ่ายทอดตำนานอินทขิลให้ดำรงคงอยู่ในสังคมเชียงใหม่และประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์การผลิตซ้ำตำนานอินทขิลที่มีอยู่หลากหลายชุดว่า ตำนานอินทขิลได้รับการผลิตซ้ำออกมาในลักษณะใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของตำนานอินทขิลทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา การศึกษาดังกล่าวและการเปลี่ยนแปลงความหมายของตำนานอินทขิลที่ปรากฏในตำนานอินทขิลชุดต่าง ๆ และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของตำนานอินทขิล ผลจากการวิจัยจะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของตำนานอินทขิลซึ่งมีประโยชน์ในด้านของการถ่ายทอดตำนานอินทขิลให้กับประชาชนทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน และสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งสำหรับการปรับปรุงตำนานอินทขิลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยคำนึงถึงสิทธิของชุมชนผู้เป็นเจ้าของตำนานเป็นสำคัญ

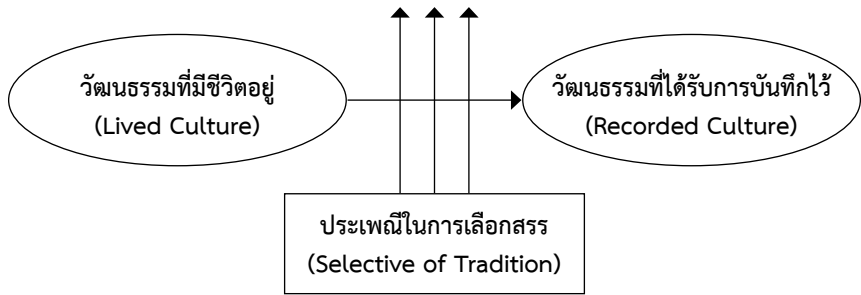

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การสื่อสารเชิงวัฒนธรรมเพื่อการผลิตซ้ำด้านอนินทิล ทำการวิเคราะห์ภายใต้แนวคิดการผลิตและการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม (Concept of Cultural Production and Reproduction) ผ่านประเพณีการเลือกสรร (Traditional of Selection) ของเรย์มอนด์ วิลเลียมส์ (Raymond Williams) (อ้างถึงใน สมสุข หินวิมาน, 2548: 27) ที่เห็นว่าวัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตทั้งหมด (Whole Way of Life) ไม่ว่าจะเป็นชีวิตทางวัตถุ ทางปัญญา หรือทางจิตวิญญาณ และพบว่าวัฒนธรรมมีลักษณะ 2 ด้าน ด้านหนึ่งวัฒนธรรมจะบรรจุค่านิยมที่สนับสนุนให้ความชอบธรรมแก่โครงสร้างอุดมการณ์ที่มีอยู่ แต่ในอีกด้านหนึ่งวัฒนธรรมเป็นผลลัพธ์ของความพยายามร่วมกันของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ สมสุข หินวิมาน (2548: 27) ได้อธิบายแนวคิดในการศึกษาวัฒนธรรมของเรย์มอนด์ วิลเลียมส์โดยสรุปได้ดังนี้

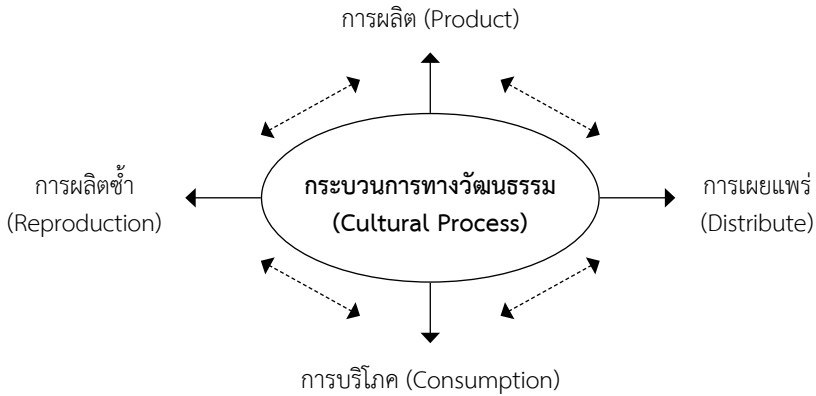
เรย์มอนด์ วิลเลียมส์ปฏิเสธแนวคิดทางวัฒนธรรมกระแสหลักของกลุ่ม Leavis ในยุคนั้น ที่แบ่งระดับของวัฒนธรรมออกเป็นลำดับขั้นคือ วัฒนธรรมชั้นสูง วัฒนธรรมชั้นกลาง และวัฒนธรรมมวลชน วิลเลียมส์เห็นว่าในยุคปัจจุบันไม่มีพื้นที่เฉพาะสำหรับวัฒนธรรมหรือศิลปะของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอีกต่อไปแล้ว เพราะวัฒนธรรมและศิลปะล้วนได้รับการผลิต ลงทุน เผยแพร่ ขาย ชื้อ บริโภคและเพื่อแสวงหากำไรเหมือนกันทั้งสิ้น ดังนั้น ผลผลิตทางวัฒนธรรมทุกชนิดจึงเสมอภาคกันไปหมด ไม่มีลำดับขั้น ทั้งนี้วิลเลียมส์ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทคือ 1. วัฒนธรรมที่มีชีวิตอยู่ (Lived Culture) หมายถึง วัฒนธรรมทุกอย่างที่มีอยู่ในช่วงเวลาหนึ่งและในสถานที่หนึ่ง และเฉพาะคนที่มีชีวิตอยู่ในช่วงเวลาและสถานที่นั้นเท่านั้นจึงจะเข้าถึงหรือสัมผัสวัฒนธรรมดังกล่าวได้ และ 2. วัฒนธรรมที่ได้รับการบันทึกไว้ (Recorded Culture) ได้แก่ บางส่วนเสี้ยวของวัฒนธรรมที่มีชีวิตอยู่ในข้อที่ 1 และได้รับการบันทึกหรือผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดต่อมา ซึ่งเรียกว่า “วัฒนธรรมแห่งยุคสมัย (Culture of the Period)” หมายความว่ามียุคย่อยอยู่ตรงกลางระหว่างสองวัฒนธรรมนี้ซึ่งเรียกว่า “Culture of Selective Tradition” อันได้แก่ วัฒนธรรมที่ก่อตัวเป็นประเพณีในการเลือกสรรวัฒนธรรมที่มีชีวิตอยู่ (Lived Culture) บางส่วนมาเป็นวัฒนธรรมที่ได้รับการบันทึกไว้ (Recorded Culture)

วิลเลียมส์เห็นว่าวัฒนธรรมที่ได้รับการบันทึกไว้ ถือเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีในการเลือกสรร (Selective Tradition) กล่าวคือ ผู้คนในทุกสังคมจะมีกระบวนการจัดระบบและจัดลำดับความสำคัญของวัฒนธรรมทั้งหลายไว้ และเนื่องจากในทุกวันและในชีวิตประจำวันของคนเรามีวัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา (หรือเป็นวัฒนธรรมที่มีชีวิตอยู่) แต่ประเพณีในการเลือกสรรจะทำหน้าที่คัดเลือกให้เฉพาะวัฒนธรรมบางอย่างเท่านั้นที่ถูกผลิตซ้ำให้มีชีวิตยืนยาวต่อไป (หรือกลายเป็นวัฒนธรรมที่ได้รับการบันทึกไว้) คำถามก็คือใครเป็นผู้มีอำนาจในการเลือกสรร และผลจากการเลือกสรรทำให้เกิดอะไรตามมา และที่สำคัญประเพณีในการเลือกสรรนี้มักมีผลประโยชน์บางอย่างแอบแฝงอยู่เบื้องหลังเสมอ เช่น ผลประโยชน์ทางชนชั้น ผลประโยชน์ทางสุนทรียะ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจการเมือง เป็นต้น ดังแสดงในภาพ

ภาพที่ 1 แสดงแนวคิดประเพณีในการเลือกสรร (Selective of Tradition) ของเรย์มอนด์ วิลเลียมส์

วิลเลียมส์อธิบายว่า ทุกครั้งที่มีประเพณีในการเลือกสรรเกิดขึ้นจะมีการตีความหมายใหม่ (Reinterpretation) ให้กับวัฒนธรรมที่ถูกบันทึกไว้เสมอ โดยวัฒนธรรมต่าง ๆ ล้วนถูกผลิตขึ้นอยู่ตลอดเวลาในทุกสถานที่ เช่น การเกิดความคิดใหม่ การสร้างคำใหม่ ๆ ซึ่งปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามหากวัฒนธรรมที่ถือกำเนิดขึ้นมาใหม่นี้ไม่ได้รับการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดในครั้งต่อไป วัฒนธรรมใหม่นั้นก็จะมียายุเพียงสั้น ๆ แล้วสูญหายไปไม่เว้นแม้แต่วัฒนธรรมเก่าแก่ดั้งเดิมก็เป็นไปตามหลักการนี้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ทุกครั้งทีวิเคราะห์เรื่องกระบวนการผลิตและผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม (Cultural Production and Reproduction) ผ่านประเพณีในการเลือกสรรจะต้องถามเสมอว่า มีวัฒนธรรมอะไรบ้างที่ถูกคัดเลือกเพื่อสืบทอดไว้ กระบวนการคัดเลือกทำอย่างไร และทำไมวัฒนธรรมดังกล่าวจึงได้ผ่านการผลิตซ้ำเอาไว้ ทั้งนี้วิลเลียมส์ได้ตั้งคำถามต่อกระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม (Cultural Reproduction) ทั้งแบบรูปธรรม (สิ่งที่จับต้องได้ เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ) หรือแบบนามธรรม (สิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น ความคิด ทศนคติ ค่านิยม) ไว้ 4 ประเด็นหลัก คือ 1. วัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ถูกผลิตขึ้นมาอย่างไร/ทำไม 2. วัฒนธรรมดังกล่าวมีการเผยแพร่ ออกไปอย่างไร/ทำไม 3. วัฒนธรรมนั้นมีการบริโภคโดยผู้คนในสังคมหรือท้องถิ่นอย่างไร/ทำไม และ 4. วัฒนธรรมนั้นได้รับการผลิตซ้ำหรือสืบทอดต่อไปอย่างไร/ทำไม สามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้ (สมสุข หินวิมาน, 2548: 405)

ภาพที่ 2 แสดงกระบวนการผลิตและผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม (Cultural Production and Reproduction) ของเรย์มอนด์ วิลเลียมส์

ในการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ทั้งในระดับที่เป็นรูปธรรม (Visible) หรือที่เรียกว่ารูปแบบ และในส่วนที่เป็นนามธรรม (Invisible) หรือที่เรียกว่าคุณค่าหรือความหมาย วิลเลียมส์เชื่อว่าทุกครั้งที่วิเคราะห์ตัวบทในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นบทกวี นวนิยาย ละคร เพลง ศิลปะพื้นบ้าน หรือภาพยนตร์ จะมีสิ่งหนึ่งที่ซุกซ่อนอยู่ในระดับลึกใต้ตัวบทเหล่านั้น คือ โครงสร้างแห่งความรู้สึกของทั้งผู้ผลิตและผู้เสพผลงานทางวัฒนธรรม แนวคิดเรื่อง Production และ Reproduction ของสำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองได้ให้ความสำคัญและกล่าวว่า เมื่อมีการผลิตสิ่งใดขึ้นมาแล้วจำเป็นต้องมีการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดอยู่เสมอจึงจะเป็นหลักประกันความต่อเนื่องยืนยาวของสิ่งนั้นได้ (สมสุข หินวิมาน, 2548: 405)

แนวคิดของเรย์มอนด์ วิลเลียมส์ถูกนำมาประยุกต์ใช้กับการวิจัยครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์และอธิบายว่า ตำนานอินทิลที่ถูกผลิตซ้ำขึ้นมาอย่างต่อเนื่องจากผู้คนหลายกลุ่มในหลายมิติชวงเวลานั้นมีกระบวนการเปลี่ยนผ่านและการเลือกบางส่วนเสียเพื่อให้ตำนานคงอยู่อย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่และเปลี่ยนแปลงของตำนานอินทิล เช่น ใครเป็นผู้มีอำนาจในการผลิตซ้ำตำนาน ตำนานอินทิลถูกผลิตซ้ำขึ้นมาใหม่ในลักษณะไหน และผลประโยชน์เบื้องหลังของการผลิตซ้ำตำนานอินทิลคืออะไร สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญเพราะการผลิตซ้ำตำนานอินทิลถือได้ว่ามีส่วนช่วยให้ประเพณีบูชาอินทิลสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้นำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์เรื่องการผลิตซ้ำ ประกอบด้วย งานวิจัยของเพ็ญศรี จุลกาญจน์ (2540) เรื่องการผลิตซ้ำอุดมการณ์เกี่ยวกับบทบาทและสถานภาพของหญิงและชาย งานวิจัยของสุรีรา อินทรวงศ์ (2542) เรื่องกระบวนการผลิตซ้ำข้ามวัฒนธรรมของรายการที่ได้รับลิขสิทธิ์จากต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์ยูบีซี งานวิจัยของพนิดา หันสวาสดี (2544) เรื่องผู้หญิงในภาพยนตร์: กระบวนการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสังคมไทย งานวิจัยของศิริพร ไผศิริ (2544) เรื่องการสร้างสรรคในการผลิตซ้ำภาพยนตร์ไทย

จากตำนาน "แม่นากพระโขนง" งานวิจัยของพัชรา รุ่งสุข (2544) เรื่องวาทกรรมของนักวิจัยชาย และหญิงเรื่องเพศกับวัยรุ่นและการผลิตซ้ำของหนังสือพิมพ์ งานวิจัยของเจริญวิทย์ ฐิติวรารักษ์ (2544) เรื่องการสร้างสารสนเทศและภาพตัวแทนของชายรักชายในเว็บไซต์ไทย งานวิจัยของ กนกพรรณ วิบูลยศริน (2547) เรื่องการเปรียบเทียบภาพตัวแทนของผู้หญิงสมัยใหม่และหลัง สมัยใหม่ในภาพยนตร์ไทยและภาพยนตร์อเมริกัน งานวิจัยของกฤษณ์ คำนนท์ (2552) เรื่องการ สร้างภาพตัวแทนด้วยการแต่งหน้าเพื่อสื่อความหมายลักษณะตัวละครของละครโทรทัศน์ไทย และ งานวิจัยของธัญจิรา ศรีคำ (2552) เรื่องการสื่อสารกับการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดพิธีกรรมสามปีสี่ รวงข้าวของชุมชนไทลื้อบ้านลำ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา โดยผลการวิจัยทั้งหมดแสดงให้เห็น ถึงกระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมผ่านประเพณีในการเลือกสรร ซึ่งวัฒนธรรมจะถูกผลิตเพียง บางส่วนที่สำคัญ เช่น หัวใจหรือเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมนั้น ๆ เป็นต้น แล้วนำมาสื่อสารให้กับ ผู้รับสารในหลากหลายแนวทาง โดยผู้สร้างสรรค์ผลงานมีอิสระในการคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสม กับตัวเองและผู้รับสารแทนที่จะนำทุกส่วนของวัฒนธรรมมาผลิตใหม่ทั้งหมด ทั้งนี้ผลที่ได้รับจาก การผลิตซ้ำนั้นจะมีทั้งประโยชน์ในด้านดีและมีผลเสียที่เกิดขึ้นกับวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้ทำให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการถ่ายทอดให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมให้มากที่สุด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การสื่อสารเชิงวัฒนธรรมเพื่อการผลิตซ้ำตำนานอินทิล เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ 1. ตำนานอินทิลจำนวน 4 ชุด และ 2. ประชาชนในและนอกจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 6 คน เพื่อศึกษาการรับรู้ตำนานอินทิลที่ถูกเผยแพร่โดยผู้สร้างตำนานกลุ่มต่าง ๆ

ในส่วนของการวิเคราะห์ตำนานอินทิลนั้น ผู้วิจัยทำการแบ่งตำนานอินทิลออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ 1. ตำนานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ ตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตำนานสุวรรณคำแดงของสวนงวน โชติสุขรัตน์ และตำนานอินทิลฉบับสมโภช 600 ปี พระธาตุเจดีย์หลวง และ 2. ตำนานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ ตำนานอินทิลจากคำบอกเล่าของคนในชุมชน คือ เจ้าพิธีในงานประเพณีบูชาอินทิล ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีความใกล้ชิดกับประเพณีบูชาอินทิลมากที่สุด ทั้งนี้ตำนานทั้ง 4 ชุดถูกเลือกมาวิเคราะห์ตามเกณฑ์เรื่อง “พื้นที่/เทศะ” (Space) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระยะห่างของประเพณีบูชาอินทิลกับตำนานอินทิลที่ผลิตขึ้นโดยคนแต่ละกลุ่ม และแสดงให้เห็นถึงระดับของตำนานอินทิลในการเป็นตัวแทนของ วัฒนธรรมระดับชาติ (Nation Culture) วัฒนธรรมระดับจังหวัด (Provincial Culture) วัฒนธรรมระดับท้องถิ่น (Local Culture) และวัฒนธรรมระดับชาวบ้าน (Folk Culture) ซึ่งสรุปได้ดังตารางที่ 1 จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ตำนานทั้งสองกลุ่มโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์ที่กำหนดขึ้นคือ

1. ด้านรูปแบบ ประกอบด้วย 1. ตำนานอินทิลที่เป็นลายลักษณ์อักษร ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบ คือ ที่มา ลักษณะของสื่อ เป้าหมายในการผลิต ผู้เขียนและผู้อ่าน และ 2. ตำนานอินทิลที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบ คือ ที่มา ลักษณะตำนาน เป้าหมายในการเล่า ผู้เล่า และผู้ฟัง

2. ด้านเนื้อหา ประกอบด้วย 1. โครงเรื่อง และ 2. แก่นของเรื่อง

ตารางที่ 1 แสดงระดับความเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมโลกและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตำนานอินทิล ระยะห่างของตำนานอินทิลที่ผลิตขึ้นจากคนแต่ละกลุ่มกับประเพณีบูชาอินทิล ระดับความเป็นทางการและลักษณะการสื่อสารของตำนานอินทิล

ตำนานอินทิล	ระดับความเป็นตัวแทน	ระยะห่าง	ระดับความเป็นทางการ	ลักษณะการสื่อสารของตำนาน
ตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	ระดับชาติ เป็นตำนานชุดหลัก	ไกลจากประเพณีมากที่สุด	มากที่สุด	เป็นลายลักษณ์อักษร (Written History)
ตำนานสุวรรณคำแดง	ระดับจังหวัด	ไกลจากประเพณีมาก	มาก	เป็นลายลักษณ์อักษร (Written History)
ตำนานอินทิลฉบับสมโภช 600 ปี พระธาตุเจดีย์หลวง	ระดับท้องถิ่น	ใกล้ประเพณี	ปานกลาง	เป็นลายลักษณ์อักษร (Written History)
ตำนานอินทิลตามคำบอกเล่าของคนในชุมชน	ระดับชาวบ้าน	ใกล้ประเพณีมากที่สุด	น้อย	การบอกเล่า (Oral History)

ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงและความสอดคล้องของข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีการและขั้นตอนโดยเริ่มต้นจากการทบทวนเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจในตำนานอินทิล แล้วดำเนินการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ด้านรูปแบบและเนื้อหา จากนั้นทำการสรุปผลการวิจัยในส่วนของตำนานอินทิล แล้วลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลการรับรู้ตำนานอินทิลจากผู้รับสารที่เป็นทั้งคนในชุมชนและคนนอกชุมชน แล้วนำข้อมูลและรายละเอียดที่ได้ทั้งหมดมาสรุปและวิเคราะห์ผล

ผลการวิจัย

ตำนานอินทิลซึ่งมีมากกว่าหนึ่งชุดนั้นถูกสร้างขึ้นจากกลุ่มคนที่มีอำนาจและมีพื้นที่ในการสถาปนาตำนานขึ้นมาในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตำนานที่ถูกแบ่งออกเป็นสองประเภทคือ ตำนานที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเขียนขึ้นเพื่อสื่อสารกับคนในและคนนอกท้องถิ่นชุมชน ได้แก่ ตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตำนานสุวรรณคำแดง และตำนานอินทิลฉบับสมโภช 600 ปีพระธาตุเจดีย์หลวง และตำนานประเภทที่ไม่ได้เป็น

ลายลักษณ์อักษรซึ่งถูกสร้างขึ้นเพื่อสื่อสารกับคนในชุมชนและคนนอกชุมชนที่เข้าไปขอความรู้ได้แก่ ตำนานตามคำบอกเล่าของคนในชุมชน ซึ่งเล่าโดยเจ้าพิธีกรรมที่มีความใกล้ชิดกับประเพณีบูชาอินทิลมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ตำนานอินทิลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. การเปลี่ยนแปลงของตำนานอินทิลทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา

1.1 ผลจากการวิเคราะห์ตำนานอินทิลในส่วนของรูปแบบโดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยพบว่า

1.1.1 ตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งมีความเป็นตัวแทนระดับชาตินั้น ถูกสร้างขึ้นโดยคณะกรรมการจัดทำเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ต้องสร้างเนื้อหาของประเพณีเข้าอินทิลและตำนานอินทิลให้มีความยาวเพียงหนึ่งหน้าเว็บเพจเท่านั้น ทำให้ต้องตัดทอนและสรุปเนื้อหาตำนานฉบับจริงให้สั้นลง มีความกระชับมากขึ้น สามารถเรียกข้อมูลขึ้นมาอ่านได้รวดเร็ว มีการออกแบบหน้าเว็บเพจให้สวยงาม แล้วนำมาเผยแพร่บนเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในหมวดเทศกาลและงานประเพณี เขียนด้วยภาษาไทยภาคกลางในลักษณะของการเล่าเรื่องภายใต้ชื่อเรื่องว่า ประเพณีเข้าอินทิล เพื่อสร้างและดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน สิ่งเหล่านี้ทำให้ตำนานอินทิลต้องถูกตัดทอนลงคงเหลือไว้แต่ประเด็นหลักที่เป็นแก่นสำคัญของตำนานเท่านั้น ส่งผลให้ประวัติศาสตร์บางส่วนของเสาอินทิลถูกเปลี่ยนแปลงไปและผู้อ่านก็รับรู้ตำนานตามแบบที่ผู้สร้างกำหนดไว้ ผู้สร้างตำนานมีเป้าหมายในการผลิตเพื่อแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีของประเทศไทย เพื่อเผยแพร่และแนะนำแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจเข้าไปแสวงหาความรู้เที่ยวชมงานประเพณีบูชาอินทิล และสักการบูชาเสาหลักเมืองเชียงใหม่ถึงแม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในช่วงงานประเพณีก็ตาม การเผยแพร่ตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยทำให้ตำนานกลายเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวในงานประเพณีบูชาอินทิล เนื้อหาของเสาอินทิลในเชิงลึกจึงไม่ได้ถูกสร้างขึ้นในตำนานชุดนี้ กลุ่มผู้อ่านตำนานคือ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่สนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

1.1.2 ในส่วนของตำนานสุวรรณคำแดง ซึ่งมีความเป็นตัวแทนระดับจังหวัดมาจากตำนานพื้นเมืองล้านนาซึ่งบันทึกเป็นอักษรไทยยวน โดยสงวน โชติสุจริตน์เป็นผู้แปลแล้วถ่ายทอดโดยพยายามคงถ้อยคำ สำนวน และภาษาพื้นเมืองในรูปแบบเดิมไว้ให้ได้มากที่สุด เขียนด้วยภาษาไทยล้านนา (ภาษาล้าน) และพิมพ์เผยแพร่เป็นตัวอักษรไทยภาคกลาง เพื่อให้ผู้อ่านได้ตีความในความไพเราะเพราะพริ้งของภาษาเมืองเหนืออันเป็นไปตามตำนานต้นฉบับเดิม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตำนานช่วยรักษาตัวตนและเอกลักษณ์ของความเป็นล้านนาให้ปรากฏสืบต่อไป มีความยาว 44 หน้า แล้วนำไปรวมไว้ในหนังสือประชุมล้านนาไทยชุดที่ 1 ซึ่งเป็นหนังสือสารคดีทางประวัติศาสตร์ของดินแดนล้านนาไทยซึ่งประกอบด้วยเมืองเชียงราย เชียงแสน ลำพูน ลำปาง และเชียงใหม่ตั้งแต่สมัยเจ้าครองนครยุคแรกและบุคคลสำคัญต่าง ๆ ที่บุกบันต่อสู้เพื่อสร้างอำนาจและผืนแผ่นดินของชาวล้านนา ส่งผลให้ตำนานสุวรรณคำแดงเป็นส่วนหนึ่งที่แบ่งปันความหมายและสร้างความทรงจำร่วมกัน (Shared Memory) ให้เกิดขึ้นกับผู้อ่าน ในความเป็นเมืองแห่งล้านนาและถูกสถาปนาให้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างเมืองเชียงใหม่เพราะมีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับ

เสาหลักเมืองอันเป็นศูนย์รวมหรือหัวใจของชาวเมืองล้านนา เป้าหมายในการผลิตตำนานก็เพื่อเผยแพร่ประวัติศาสตร์การสร้างเมืองเชียงใหม่และเสาอินทขิลจึงทำให้เนื้อหาของตำนานมีรายละเอียดค่อนข้างมากเพื่อเชื่อมโยงสาระสำคัญในการสร้างเมืองเชียงใหม่นับจากอดีตกว่าหนึ่งพันปี โดยมีลักษณะการนำเสนอแบบเหตุการณ์ความสัมพันธ์ตามช่วงเวลา (Time Series) แสดงสาเหตุของประเด็นปัญหาต่าง ๆ กลุ่มผู้อ่านจะมีลักษณะเฉพาะคือ เป็นผู้ที่สนใจใฝ่ศึกษาในด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และความเป็นมาดินแดนล้านนาและเมืองเชียงใหม่อย่างจริงจัง นักเรียน นิสิต นักศึกษา และผู้ต้องการความรู้เพิ่มเติมด้านประวัติศาสตร์พื้นเมืองของท้องถิ่น

1.1.3 ตำนานอินทขิลฉบับสมโภช 600 ปีพระธาตุเจดีย์หลวง ซึ่งมีความเป็นตัวแทนระดับท้องถิ่นนั้น คณะกรรมการวัดเจดีย์หลวงวรวิหารได้นำตำนานที่พระพุทธพจนวราภรณ์ (หลวงปู่จันทร์ กุสโล) อดีตเจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวงวรวิหารสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2496 กลับมาเผยแพร่ใหม่อีกครั้งในช่วงสมโภชพระธาตุเจดีย์หลวงมีอายุครบ 600 ปี ท่านถือได้ว่าเป็นผู้สร้างตำนานอินทขิลที่สำคัญอีกท่านหนึ่งในฐานะตัวแทนของคนในท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นเจ้าของประเพณีบูชาอินทขิลเพราะเสาอินทขิลตั้งอยู่ในพุทธสถานของวัดเจดีย์หลวงวรวิหารและได้รับการทำนุบำรุงดูแลรักษาโดยคณะสงฆ์ ลักษณะของตำนานเป็นหนังสือเล่มเล็ก พิมพ์สองสีเผยแพร่ด้วยภาษาไทยภาคกลางและภาษาอังกฤษ มีภาพประกอบเรื่องราว และมีหลายหน้าทำให้น่าสนใจ รายละเอียดของตำนานได้มากขึ้น เป็นตำนานที่ท้องถิ่นให้การยอมรับ ดังจะเห็นได้จากเมื่อมีการกล่าวถึงตำนานอินทขิลในเอกสารหรืองานเขียนที่เขียนขึ้นใหม่มักจะอ้างอิงถึงตำนานอินทขิลฉบับนี้ สิ่งเหล่านี้ทำให้ตำนานอินทขิลฉบับนี้ถูกเผยแพร่ออกไปสู่ผู้รับสารอย่างกว้างขวางทั้งชาวไทยซึ่งเป็นคนในและคนนอกท้องถิ่นและชาวต่างประเทศ ผู้สร้างตำนานมีเป้าหมายที่ต้องการจะแสดงให้เห็นว่าตำนานอินทขิลมีส่วนเกี่ยวข้องกับวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ต้องการเผยแพร่ประเพณีบูชาอินทขิลและกำหนดการจัดงานประเพณีบูชาอินทขิล เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนร่วมฉลองสมโภช 600 ปี พระธาตุเจดีย์หลวง และเพื่อเผยแพร่ประวัติความเป็นมาของเสาอินทขิล สาเหตุของการเกิดเสาอินทขิล และประโยชน์ที่พึงจะได้รับจากการบูชาเสาอินทขิล มีกลุ่มผู้อ่านคือ ประชาชนทั่วไปทั้งภายในจังหวัดเชียงใหม่และต่างจังหวัด นักเรียน นิสิตนักศึกษาและผู้ที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

1.1.4 ตำนานอินทขิลตามคำบอกเล่า ซึ่งมีความเป็นตัวแทนระดับชุมชน มีลักษณะเป็นเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ (Oral History) ที่ถ่ายทอดสู่ผู้ฟังด้วยคำพูดของเจ้าพิธีกรรมในช่วงอบรมสมโภชเสาอินทขิล (ช่วงงานประเพณีบูชาอินทขิล) ซึ่งเป็นคนเชียงใหม่ตั้งแต่เกิด รายละเอียดของตำนานขึ้นอยู่กับตัวผู้เล่าเป็นสำคัญ โดยมีปัจจัยเรื่องของความเชื่อถือศรัทธา ความทรงจำ และประสบการณ์ เป็นตัวกำหนดรายละเอียดซึ่งอาจทำให้มีเนื้อหาบางส่วนได้รับการเสริมเพิ่มเติมหรือตัดทอนลงไปได้ตามความทรงจำและประสบการณ์ของผู้เล่า และตำนานจะถูกเล่าก็ต่อเมื่อมีผู้สนใจศึกษาไปขอความรู้เท่านั้น โดยผู้ฟังตำนานจะเป็นผู้ที่สนใจและต้องการความรู้เกี่ยวกับเสาอินทขิลเพิ่มเติม การเล่าตำนานอินทขิลโดยผู้รู้ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั้นมีส่วนช่วยสถาปนาความศักดิ์สิทธิ์ของเสาอินทขิลให้เกิดขึ้นกับผู้สนใจศึกษาได้

กล่าวโดยสรุป ผู้สร้างหรือผู้เล่าตำนานถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญในการกำหนดประวัติศาสตร์ของเสาอินทขิล กล่าวคือ หากผู้สร้างหรือผู้เล่าตำนานเป็นคนในวัฒนธรรม เป็นผู้รู้จริง มีประสบการณ์ตรง และมีจิตใจใฝ่ใฝ่เรียนรู้ในประวัติศาสตร์ ตำนานก็จะไม่เกิดการบิดเบือน (หรืออาจบิดเบือนไปบ้างแต่ก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น) แต่หากถ้าผู้สร้างหรือผู้เล่าตำนานเป็นคนนอกวัฒนธรรม ไม่เป็นผู้รู้จริง โฉมหน้าของประวัติศาสตร์ก็จะแปรเปลี่ยนไปตามคุณวุฒิและวัยวุฒิของผู้สร้างตำนานนั้น โดยมีผู้อ่าน/ผู้ฟังเป็นกลุ่มคนสำคัญที่จะช่วยสืบทอดและดำรงรักษาตำนานอินทขิลให้คงอยู่เป็นมรดกร่วมของท้องถิ่นสืบไป

2. ผลจากการวิเคราะห์ตำนานอินทขิล ในส่วนของเนื้อหาโดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยพบว่า

2.1.1 ในส่วนโครงเรื่อง (Plot) ตำนานอินทขิลทั้ง 4 ชุดมีโครงเรื่องเป็นแบบเดียวกัน ประกอบด้วย การเริ่มเรื่อง การพัฒนาเหตุการณ์ในเรื่อง จุดวิกฤติ ภาวะคลี่คลายและตอนจบของเรื่อง โดยโครงเรื่องมีทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ดังนี้

2.1.1.1 ความเหมือน ตำนานอินทขิลทั้งสี่ชุดมีโครงเรื่องที่แสดงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเสาอินทขิลและมีรูปแบบในการนำเสนอที่คล้ายกันเริ่มตั้งแต่ ความเป็นมาก่อนการสร้างเสาอินทขิล สาเหตุของการสร้างเสาอินทขิล วิธีการสร้างเสาอินทขิล กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเสาอินทขิล สถานที่สร้างเสาอินทขิล และพิธีกรรมสักการบูชาเสาอินทขิล โดยใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องตามโครงเรื่อง คือ การเริ่มเรื่อง ขั้นพัฒนาการเหตุการณ์ในเรื่อง จุดวิกฤติ ภาวะคลี่คลาย และตอนจบของเรื่อง ทั้งนี้ตำนานอินทขิลตามคำบอกเล่าจะมีรูปแบบในการนำเสนอที่แตกต่างออกไปบ้างตามความทรงจำ ประสบการณ์ และการจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการในการนำเสนอของผู้เล่า

2.1.1.2 ความแตกต่าง ตำนานอินทขิลทั้งสี่ชุดมีความแตกต่างกันในการนำเสนอรายละเอียดของตำนานแต่ละส่วนตามโครงเรื่องที่กำหนดไว้ ตั้งแต่การเริ่มเรื่อง ขั้นพัฒนาการเหตุการณ์ในเรื่อง จุดวิกฤติ ภาวะคลี่คลาย และตอนจบของเรื่อง ซึ่งไม่ได้ส่งผลต่อประเด็นสำคัญของประวัติความเป็นมาของเสาอินทขิล แต่ส่งผลกระทบต่อรายละเอียดที่เป็นส่วนขยายใจความสำคัญในประวัติความเป็นมาของเสาอินทขิล

2.1.2 ในส่วนแก่นของเรื่อง (Theme) ผลจากการวิจัยพบว่า ตำนานอินทขิลทั้งสี่ชุดมีแก่นของเรื่องแตกต่างกันไปตามยุคสมัยที่ตำนานถูกสร้างขึ้น โดยตำนานอินทขิลมีแก่นของเรื่องที่เหมือนกันคือ สอนและชี้ให้เห็นถึงคติทางพุทธศาสนาที่ว่า “ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว” และ “การให้ความเคารพนับถือต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้ในตำนานสุวรรณคำแดงยังมีแก่นของเรื่องคือ “ธรรมะย่อมชนะอธรรม” เพิ่มขึ้นมาซึ่งไม่ปรากฏในตำนานอินทขิลทั้ง 3 ชุด โดยแก่นของเรื่องที่พบอยู่ในตำนานนั้นถือเป็นคติสอนใจผู้อ่านหรือผู้ฟังให้หวงคิดและไม่ฝ่าฝืนธรรมเนียมปฏิบัติของท้องถิ่น ตลอดจนช่วยสถาปนาความศักดิ์สิทธิ์ให้เกิดขึ้นกับเสาอินทขิลอีกด้วย

เมื่อนำตำนานอินทขิลทั้งสี่ชุดมาเปรียบเทียบพบจุดเหมือนและจุดแตกต่างกันดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบและเนื้อหาของตำนานอินทิลทั้งสิ้นี่ชุด

เกณฑ์ในการวิเคราะห์	ตำนานอินทิลของชนกลุ่มต่าง ๆ			
	ตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	ตำนานสุวรรณคำแดง	ตำนานอินทิลฉบับสมโภช 600 ปี พระธาตุเจดีย์หลวง	ตำนานอินทิลตามคำบอกเล่า
1. ด้านรูปแบบ				
1.1 ที่มา	http://thai.tourismthailand.org/festival-event/content-2457	ประชุมตำนานล้านนาไทย ชุดที่ 1	วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	ความทรงจำ
1.2 ลักษณะของสื่อ (ตำนาน)	เขียนโดยใช้ภาษาไทยกลางในลักษณะของเรื่องเล่า พิมพ์เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก มีการอ้างอิงว่านำมาจากตำนานสุวรรณคำแดง	เป็นสารคดีประวัติศาสตร์ล้านนาไทย เขียนด้วยภาษาล้านนา (ภาษาถิ่น) โดยใช้ภาษาพูดปนกับภาษาเขียน พิมพ์เผยแพร่เป็นตัวอักษรไทย ภาคกลาง	เป็นหนังสือเล่มเล็ก เนื้อหาภายในเล่มพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทย ภาคกลางและภาษาอังกฤษมีภาพประกอบเรื่องราว	เป็นเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ (Oral History) ที่ถ่ายทอดสู่ผู้ฟังด้วยคำพูด
1.3 เป้าหมายในการผลิต (เล่า)	เพื่อเผยแพร่ประวัติความเป็นมาของเสาอินทิลและแนะนำแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีของภาคเหนือ	เพื่อเผยแพร่ประวัติความเป็นมาของเสาอินทิล	เพื่อเผยแพร่ประวัติความเป็นมาของเสาอินทิล เผยแพร่ประเพณีบูชาอินทิล และกำหนดการจัดงานประเพณีบูชาอินทิล และเพื่อร่วมฉลองสมโภช 600 ปี พระธาตุเจดีย์หลวง	เมื่อมีผู้สนใจไปขอความรู้
1.4 ผู้เขียน (ผู้เล่า)	คณะกรรมการจัดทำเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	สงวน โชติสุขรัตน์ แปลจากตำนานพื้นเมืองล้านนา	พระพุทธพจนวราภรณ์ อดีตเจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวง	เจ้าพิธีกรรมในงานประเพณีบูชาอินทิล
1.5 ผู้อ่าน (ผู้ฟัง)	นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ	ผู้สนใจศึกษาด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และความเป็นมาของดินแดนล้านนาไทย นักเรียน นิสิต นักศึกษา และผู้ต้องการความรู้ทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติม	ประชาชนทั่วไปทั้งภายในจังหวัดเชียงใหม่ และผู้ที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ	ผู้ที่สนใจและต้องการหาความรู้เพิ่มเติม

ตำนานอนิกิลของคณกรุ่มต่าง ๆ

เกณฑ์ในการ วิเคราะห์	ตำนานอนิกิลของการ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	ตำนานสุวรรณคำแดง	ตำนานอนิกิลฉบับ สมโภช 600 ปี พระธาตุ เจดีย์หลวง	ตำนานอนิกิล ตามคำบอกเล่า
2. ด้านเนื้อหา				
2.1 โครงเรื่อง	1. การเริ่มเรื่อง 2. ขั้พัฒนาเหตุการณ์ ในเรื่อง 3. จุดวิกฤติ 4. ภาวะคลี่คลาย 5. ตอนจบของเรื่อง	1. การเริ่มเรื่อง 2. ขั้พัฒนาเหตุการณ์ ในเรื่อง 3. จุดวิกฤติ 4. ภาวะคลี่คลาย 5. ตอนจบของเรื่อง	1. การเริ่มเรื่อง 2. ขั้พัฒนาเหตุการณ์ ในเรื่อง 3. จุดวิกฤติ 4. ภาวะคลี่คลาย 5. ตอนจบของเรื่อง	1. การเริ่มเรื่อง 2. ขั้พัฒนาเหตุการณ์ ในเรื่อง 3. จุดวิกฤติ 4. ภาวะคลี่คลาย 5. ตอนจบของเรื่อง
2.2 แก่นของ เรื่อง	1. ทำดีได้ดีทั่วได้ชั่ว 2. การเคารพน้ถือ ในสิ่งศักดิ์สิทธิ์	1. ทำดีได้ดีทั่วได้ชั่ว 2. การเคารพน้ถือใน สิ่งศักดิ์สิทธิ์ 3. ธรรมะย่อมชนะ อธรรม	1. ทำดีได้ดีทั่วได้ชั่ว 2. การเคารพน้ถือใน สิ่งศักดิ์สิทธิ์	1. ทำดีได้ดีทั่วได้ชั่ว 2. การเคารพน้ถือใน สิ่งศักดิ์สิทธิ์

2. การดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงความหมายของตำนานอนิทล ผลการวิจัยพบว่าตำนานอนิทลมีการเปลี่ยนแปลงในประเด็นสำคัญ คือ 1. การนำเสนอตำนานอนิทลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับตำนานอนิทลฉบับสมโภช 600 ปีพระธาตุเจดีย์หลวง ทั้งในด้านโครงเรื่องอันประกอบไปด้วยการเริ่มเรื่อง ขั้การพัฒนาเหตุการณ์ จุดวิกฤติ ภาวะคลี่คลายและตอนจบของเรื่อง และแก่นของเรื่อง โดยตำนานได้นำเสนอความเป็นมาของเสานิทล สาเหตุของการสร้างเสานิทล วิธีการสร้างเสานิทล กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเสานิทล สถานที่สร้างเสานิทล และพิธีสักการบูชาเสานิทล 2. การนำเสนอตำนานอนิทลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและตำนานอนิทลฉบับสมโภช 600 ปีพระธาตุเจดีย์หลวงแตกต่างกับตำนานสุวรรณคำแดงซึ่งให้รายละเอียดค่อนข้างมากเพื่อให้ผู้อ่านทราบถึงสาเหตุของการแสดงพฤติกรรมของตัวละครในตำนาน และ 3. ตำนานอนิทลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตำนานอนิทลฉบับสมโภช 600 ปีพระธาตุเจดีย์หลวง และตำนานสุวรรณคำแดงมีความแตกต่างกับตำนานอนิทลตามคำบอกเล่า ซึ่งมีเนื้อหาค่อนข้างน้อยขึ้นอยู่กับความทรงจำของผู้เล่า ซึ่งเป็นเจ้าพิธีในงานประเพณีบูชาอนิทล ทั้งนี้ตำนานอนิทลทั้งสี่ชุดถูกสร้างให้เปลี่ยนแปลงไปในเรื่องของชาวเมือง ผีร้าย สถานที่ที่เกี่ยวข้อง การแสดงความไม่เคารพสักการะกุ่มภันท์สองตนและเสานิทล ผู้บอกวิธีการสร้างเสานิทล และวิธีการสร้างเสานิทล

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของตำนานอนิทล ผลการวิจัยพบว่า ตำนานอนิทลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตำนานอนิทลฉบับสมโภช 600 ปีพระธาตุเจดีย์หลวง และตำนานตามคำบอกเล่า ถูกสร้างขึ้นมาจากแหล่งข้อมูลเดียวกันคือ ตำนานสุวรรณคำแดงฉบับภาษาไทยยวน จึงทำให้ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงในการถ่ายทอดแก่นของเรื่องในแต่ละช่วงเวลา แต่กลับพบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของเนื้อหาอันเป็นไปตามกลุ่มผู้สร้างตำนาน ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของตำนานอนิทล ประกอบ

ด้วย 1. ผู้ส่งสาร ตำนานอินทิลถูกปรับเปลี่ยนไปตามคุณลักษณะของผู้ส่งสารหรือผู้ถ่ายทอด เช่น ผู้ส่งสารเป็นคนในท้องถิ่น เนื้อหาของตำนานก็จะให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและเรื่องราวของคนในท้องถิ่นที่พยายามจะนำเสนอและอนุรักษ์ประวัติศาสตร์แห่งตนเอาไว้ให้มากที่สุด หรือผู้ส่งสารเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นบุคคลภายนอกท้องถิ่น เนื้อหาของตำนานก็จะไม่นำรายละเอียดในประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จึงทำให้เกิดการตัดทอนและปรับเปลี่ยนตำนานอินทิลให้สั้นลง 2. ผู้รับสาร เนื้อหาของตำนานจะมีผลต่อความรู้และความเข้าใจในประวัติศาสตร์ของเมืองเชียงใหม่ ดังนั้นผู้ส่งสารต้องทำการวิเคราะห์ที่ผู้รับสารก่อนว่ากลุ่มเป้าหมายหลักคือใคร เพื่อประพันธ์เนื้อหาให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้รับสาร เช่น ผู้รับสารเป็นนักท่องเที่ยว การเรียบเรียงตำนานต้องเรียบง่ายอ่านแล้วเข้าใจได้ทันทีโดยไม่ต้องใช้ทักษะทางภาษามากนัก และไม่ใช้ภาษาพื้นเมือง เป็นต้น 3. สาร ประเด็นความยากง่ายและความยาวของสารมีความสำคัญต่อการคงอยู่ของตำนานอินทิลเป็นอย่างยิ่ง ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสร้างเนื้อหาของตำนานที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจและเนื้อหาสั้น ในขณะที่ตำนานสุวรรณคำแดงนำเสนอประวัติของเสาอินทิลด้วยภาษาที่เข้าใจยากและเนื้อหาที่มีความยาวที่สุด 4. สื่อ คุณลักษณะของสื่อและการเลือกใช้สื่อมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงตำนานอินทิล โดยตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเผยแพร่ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต และผู้เผยแพร่เป็นคนนอกชุมชน อาจส่งผลต่อตำนานอินทิลของคนในชุมชนได้ ดังจะเห็นได้จากมีข้อมูลในตำนานหลายจุดที่ไม่ตรงกัน เช่น วิธีการสร้างเสาอินทิล หรือสถานที่ตั้งประดิษฐานเสาอินทิล เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยทำการอภิปรายผลการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การสื่อสารเชิงวัฒนธรรมเพื่อการผลิตซ้ำตำนานอินทิล โดยนำข้อมูลที่เป็นผลการวิเคราะห์ตำนานทั้ง 4 ชุดข้างต้นมารวมวิเคราะห์กับผลจากการสัมภาษณ์ประชาชนในท้องถิ่นภายใต้กรอบทฤษฎีวัฒนธรรมศึกษาเชิงวิพากษ์ของ Raymond Williams ซึ่งได้อธิบายการบรรจบกันทางวัฒนธรรมว่าแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ วัฒนธรรมหลัก (Dominant) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ดำเนินอยู่ในขณะนั้น วัฒนธรรมตกค้าง (Residual) มาจากอดีตและตรงข้ามกับวัฒนธรรม และวัฒนธรรมที่ก่อขึ้นมาจากส่วนผสมของวัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมรอง (Emergent) สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. บทวิเคราะห์การดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของตำนานอินทิล

คุณลักษณะทั้ง 7 ประการในการวิเคราะห์ตำนานอินทิลซึ่งประกอบด้วย ที่มา ลักษณะของสื่อ เป้าหมายในการผลิต ผู้สร้าง/ผู้เล่า และผู้อ่านหรือฟังข้างต้นส่งผลกระทบต่อทั้งโดยตรงและทางอ้อมต่อการสร้างตำนานอินทิลของคนทั้ง 4 กลุ่ม โดยตำนานอินทิลซึ่งมีความเป็นตัวแทนระดับชาติ คือ ตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนั้นเป็นตำนานที่ถูกเผยแพร่บนเว็บไซต์ซึ่งง่ายและสะดวกต่อการค้นหาข้อมูลของคนในยุคปัจจุบัน และยังเป็นตำนานที่ถูกอ้างถึงว่านำมาจากคนในท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ก็ยิ่งทำให้ตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้รับการยอมรับมากกว่าตำนานชุดอื่น ๆ ที่ค้นหาได้ยากกว่า ตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นตำนานที่สร้างการรับรู้ประวัติของเสาอินทิลให้เกิดขึ้นกับประชาชน

ทั้งในและนอกชุมชน ทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างชาติ จึงนับได้ว่าตำนานชุดนี้เป็นตำนานกระแสหลัก เนื่องจากผลการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวแสดงให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ตำนานอินทิลผ่านการอ่านข้อมูลในเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

เมื่อนำผลการวิเคราะห์ตำนานในด้านรูปแบบและเนื้อหาข้างต้นมาอภิปรายตามกรอบทฤษฎีวิวัฒนาการศึกษาก็พบว่า ตำนานอินทิลทั้ง 4 ชุดมีลักษณะการพบปะกันในรูปแบบ Emergent คือ เป็นวัฒนธรรมที่ก่อตัวขึ้นมาจากส่วนผสมของวัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมรอง อันส่งผลให้เนื้อหาของตำนานเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพกาลเวลา โดยตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยถือว่าเป็นตำนานกระแสหลักที่ได้ยึดพื้นที่การรับรู้ประวัติความเป็นมาของเสาอินทิลของผู้รับสารไว้เกือบทั้งหมด ดังบทสัมภาษณ์จากนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้ให้ข้อมูลที่ระบุไว้ในทิศทางเดียวกัน เช่น “...ถ้าถามถึงประวัติเสาอินทิลจริง ๆ ไม่รู้หรอก รู้แต่ว่าเสาอินทิลนี้พระอินทร์เป็นผู้ประทานลงมาให้ โดยให้ฝั่งไว้ที่กลางเมืองเชียงใหม่เพื่อสร้างความเป็นสิริมงคลและทำให้บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุขก็เท่านั้น...” ซึ่งการรับรู้ของนักท่องเที่ยวเหมือนกับเนื้อหาที่ปรากฏในตำนานสุวรรณคัมภีร์ ตำนานอินทิลฉบับสมโภช 600 ปีพระธาตุเจดีย์หลวง และตำนานอินทิลตามคำบอกเล่า ซึ่งสื่อความหมายว่าเมืองเชียงใหม่เป็นเมืองศักดิ์สิทธิ์มีพระอินทร์ช่วยปกปักรักษาคุ้มครองดูแลรักษา

2. บทวิเคราะห์การผลิตซ้ำตำนานอินทิลของผู้สร้างตำนานกลุ่มต่าง ๆ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเสาอินทิลพบว่า เสาอินทิลมีคุณสมบัติพิเศษคือเป็นมรดกร่วมกันของคนในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน และตำนานอินทิลได้ถูกผลิตซ้ำเพื่อเผยแพร่จำนวนหลายครั้ง ทำให้สังคมทั้งภายในและภายนอกท้องถิ่นมีตำนานปรากฏอยู่มากมายหลายชุด ซึ่งแต่ละชุดจะมีทั้งส่วนที่เหมือนกันและต่างกันไปอันเป็นไปตามจุดยืนทางความคิดและผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้สร้างตำนาน ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้สร้างตำนานต้องต่อสู้เพื่อช่วงชิงพื้นที่ในการสร้างตำนานอินทิลให้ได้รับการยอมรับจนกลายเป็นตำนานกระแสหลักของคนในสังคมผ่านกระบวนการให้ความหมาย (Signification Process) เกี่ยวกับเสาอินทิลไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตาม อาทิเช่น การเลือกนำเสนอเนื้อหาตำนานผ่านสื่อที่แตกต่างกัน การอ้างอิงความเป็นเจ้าของวัฒนธรรมหรือประเพณีในฐานะผู้ใกล้ชิดวัฒนธรรม การแปลเนื้อหาเป็นภาษาอังกฤษ และการเป็นเจ้าของสถานที่ตั้งเสาอินทิล เป็นต้น จากแนวคิดของ Raymond Williams เรื่องประเพณีการเลือกสรร (Tradition of Selection) ที่ระบุว่าวัฒนธรรมที่ได้รับการบันทึกไว้ถือเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีในการเลือกสรร ซึ่งจะทำหน้าที่คัดเลือกให้เฉพาะวัฒนธรรมบางอย่างเท่านั้นที่ถูกผลิตซ้ำให้มีชีวิตยืนยาวต่อไป เมื่อนำแนวคิดดังกล่าวนี้มาวิเคราะห์กับตำนานอินทิลทั้ง 4 ชุด สามารถอภิปรายในส่วนของผู้มีอำนาจในการเลือกผลิตตำนานและผลประโยชน์ที่อยู่เบื้องหลังการสร้างตำนาน ได้ดังนี้

1. ตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้มีอำนาจในการผลิตซ้ำคือ คณะกรรมการจัดทำเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นคนนอกชุมชนและอยู่ห่างไกลจากประเพณีบูชาอินทิลมากที่สุด คณะกรรมการฯ สร้างตำนานอินทิลบรรจุลงในเว็บไซต์เพราะต้องการสถาปนาและยกให้ประเพณีบูชาอินทิลซึ่งเป็นประเพณีประจำท้องถิ่นกลายเป็น

ส่วนหนึ่งของประเพณีไทยหรือเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมไทยที่ถูกนำเสนอสู่สายตาของคนนอกชุมชนและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยใช้ตำนานอินทิลเป็นเครื่องมือเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมประเพณีบูชาอินทิลซึ่งเป็นประเพณีอันศักดิ์สิทธิ์ประจำของเมืองเชียงใหม่ และใช้ประเพณีบูชาอินทิลเป็นตัวประทับตราอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยด้านวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น และยังได้นำความศักดิ์สิทธิ์ของเสาอินทิลมานำเสนอเพื่อสร้างให้เสาอินทิลประเพณีบูชาอินทิล และวัดเจดีย์หลวงวรวิหารกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประเพณีและวัฒนธรรมที่น่าสนใจเข้ามาท่องเที่ยวและศึกษาเพราะประเพณีบูชาอินทิลหรือบูชาเสาหลักเมืองเชียงใหม่เป็นประเพณีที่มีหนึ่งเดียวในประเทศไทยเท่านั้น

2. ตำนานสุวรรณคำแดง ถูกสร้างขึ้นโดยสงวน โชติสุขรัตน์ ทั้งนี้ตำนานสุวรรณคำแดงอยู่ห่างไกลจากประเพณีบูชาอินทิลน้อยกว่าตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยสงวน โชติสุขรัตน์ได้ทำการแปลตำนานสุวรรณคำแดงเพราะต้องการรวบรวมตำนานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเมืองเชียงใหม่เข้าไว้ด้วยกัน ทำให้ตำนานสุวรรณคำแดงมีความเป็นทางการมากเมื่อเทียบกับตำนานอินทิลอีก 3 ชุด เพราะเป็นตำนานที่ช่วยสถาปนาความศักดิ์สิทธิ์และความขลังให้เกิดขึ้นกับการสร้างเมืองเชียงใหม่ ทำให้เมืองเชียงใหม่กลายเป็นเมืองที่พระอินทร์ให้ความคุ้มครอง โดยมอบเสาอินทิลให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของไพร่ฟ้าประชาชน มอบบ่อแก้ว บ่อเงิน บ่อทอง เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข ตลอดจนมอบหมายให้กุมภัณฑ์สองตนคอยปกป้องคุ้มครองเมืองเชียงใหม่ให้พ้นจากภัยร้ายทุกประเภท

3. ตำนานอินทิลฉบับสมโภช 600 ปี พระธาตุเจดีย์หลวง มีระดับความห่างไกลจากประเพณีบูชาอินทิลน้อยกว่าตำนานสุวรรณคำแดงและตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประพันธ์โดยพระพุทธรพจนวราภรณ์ (หลวงปู่จันทร์ กุสโล) เนื่องจากเสาอินทิลเป็นโบราณสถานที่ประดิษฐานอยู่ภายในวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ซึ่งท่านและคณะสงฆ์ได้ทำการดูแลมาโดยตลอด ท่านจึงเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือในการถ่ายทอดเรื่องราวของเสาอินทิล ประเพณีบูชาอินทิล และวัดเจดีย์หลวงออกสู่ผู้รับสาร โดยตำนานอินทิลฉบับนี้ถูกนำมาใช้เพื่อแสดงให้เห็นว่าวัดเจดีย์หลวงวรวิหารมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่มือเมืองเชียงใหม่ที่สำคัญคือเสาหลักเมืองประดิษฐานอยู่ด้วย และในส่วนของกาพย์พจนานุกรมเป็นภาษาอังกฤษนั้นแสดงให้เห็นว่า ผู้สร้างตำนานต้องการเผยแพร่ตำนานอินทิลออกไปสู่คนนอกท้องถิ่น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่สนใจวัฒนธรรมประเพณีประจำท้องถิ่นอันจะทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมวัดเจดีย์หลวงวรวิหารและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำวัดมากขึ้น และการจัดพิมพ์ตำนานอินทิลฉบับนี้แจกเนื่องในโอกาสงานประเพณีบูชาอินทิลในช่วงสมโภช 600 ปีพระธาตุเจดีย์หลวงเมื่อปี พ.ศ. 2538 นั้น ถือได้ว่าเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์วัดเจดีย์หลวง ประเพณีบูชาอินทิลและพระธาตุเจดีย์หลวงให้เป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไปได้เข้ามาร่วมประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในงานประเพณีบูชาอินทิล และงานประจำปีของวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร (สร้างน้ำพระธาตุ) ซึ่งทำให้วัดเจดีย์หลวงวรวิหารได้รับผลประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เช่น มีรายได้จากการทำบุญของประชาชนเพื่อนำไปปฏิสังขรณ์โบราณสถานและโบราณวัตถุประจำวัดให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรงและพร้อมเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้กับลูกหลานรุ่นถัดมาได้ หรือมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย

และชาวต่างชาติในการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม เป็นต้น

4. ตำนานอินทิลตามคำบอกเล่าโดยเจ้าพิธีกรรมซึ่งเป็นคนในชุมชนและมีบทบาทสำคัญในการทำพิธีกรรมเพื่อบวงสรวงบูชาเสอาอินทิล โดยตำนานอินทิลตามคำบอกเล่านี้มีระดับความห่างไกลชิดกับประเพณีบูชาอินทิลมากที่สุด เจ้าพิธีกรรมในงานประเพณีบูชาอินทิลเล่าตำนานอินทิลจากความทรงจำตามคำบอกเล่าของผู้รู้ เพื่อการสถาปนาและบอกถึงความศักดิ์สิทธิ์ของเสอาอินทิลให้กับผู้ฟังที่มีความสนใจเกี่ยวกับเสอาอินทิล โดยมีเจตนารมณ์ที่จะเชิญชวนให้ผู้ฟังเข้าร่วมและสืบสานงานประเพณีบูชาอินทิลซึ่งเป็นงานของประชาชนทุกคนในจังหวัดเชียงใหม่

จะเห็นได้ว่า ตำนานอินทิลทั้ง 4 ชุดถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้สื่อสารเรื่องราวของเสอาอินทิลไปสู่คนทั้งในชุมชนและคนนอกชุมชน โดยผู้สร้างตำนานใช้พื้นที่ในการสื่อสารความหมายของตำนานอินทิลไปยังผู้รับสารกลุ่มต่าง ๆ แตกต่างกันไป ทำให้เห็นมิติการต่อสู้ทางความหมายของตำนานอินทิลว่า ถึงแม้ตำนานทั้ง 4 ชุดได้นำเรื่องราวของเสอาอินทิลมาจากแหล่งที่มาเดียวกัน แต่เมื่อผู้สร้างตำนานมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันก็ทำให้นิเวศน์ที่สร้างขึ้นมีความแตกต่างกันไปบ้างในส่วนของรายละเอียด แต่เนื้อหาหลักจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งตำนานแต่ละชุดจะช่วยต่อยอดและสถาปนาความศักดิ์สิทธิ์ให้กับเสอาอินทิลเพิ่มมากขึ้น แล้วใช้ความศักดิ์สิทธิ์ของเสอาอินทิลมาตอบสนองผลประโยชน์ให้กับกลุ่มผู้สร้างตำนานซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอตำนานที่แตกต่างกัน เช่น เสนอเพื่อประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว เสนอเพื่อประโยชน์ในการสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้กับเมืองเชียงใหม่ และเพื่อประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับวัดเจดีย์หลวง เป็นต้น

3. บทวิเคราะห์การพบปะกันทางวัฒนธรรมของตำนานอินทิลทั้ง 4 ชุด

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ตำนานอินทิล ข้อมูลการศึกษาบริบทชุมชน และข้อมูลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกัน พบว่า ตำนานอินทิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นตำนานที่ได้รับการเผยแพร่ออกสู่มวลชนในระดับกว้างซึ่งแสดงให้เห็นว่าตำนานชุดดังกล่าวเป็นตำนานกระแสหลัก (Dominant) ของสังคมไทย โดยเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ระบุว่า ข้อมูลประเพณีและตำนานอินทิลมาจากสงวน โชติสุขรัตน์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ล้านนา การระบุข้อความดังกล่าวทำให้ตำนานมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นจนสามารถเป็นตำนานกระแสหลักของประเพณีบูชาอินทิลในสังคมไทยได้ ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นสิทธิชุมชนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรม เช่นเดียวกับในช่วง 5-6 ปีที่ผ่านมาการกระแสด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความนิยมในระดับสูงโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ทำให้นักท่องเที่ยวต่างพากันมาเที่ยวชมในเชิงศิลปวัฒนธรรมและประเพณีล้านนา กระแสดังกล่าวได้ส่งผลให้เกิดแนวคิดเชิงวิหการอินทิลให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเคารพสักการะเสอาหลักเมืองได้ทุกวันดังเช่นจังหวัดอื่น ๆ แทนที่จะเปิดแค่ 7 วันในช่วงงานประเพณีเท่านั้น แนวคิดดังกล่าวได้รับการคัดค้านจากชาวเชียงใหม่และคนล้านนา จนในท้ายที่สุดได้ข้อสรุปร่วมกันว่าวิหการอินทิลจะเปิดเพียงแค่ช่วงงานประเพณีบูชาเสอาอินทิลซึ่งมีระยะเวลาเพียง 7 วันเท่านั้น แต่ประติวิหการจากเดิมที่เป็นบานไม้ที่ปลูกปรับเปลี่ยนเป็นบานกระจกเพื่อให้นักท่องเที่ยวเห็นเสอาอินทิลที่ประดิษฐานอยู่ในวิหการอินทิลได้โดยไม่ต้องเข้าไปด้านในวิหการ และเมื่อนำตำนานอินทิลทั้งสี่ชุด

มาวิเคราะห์ร่วมกัน พบว่าตำนานทั้งสองชุดถ่ายทอดวิธีการสร้างเสาอินทขิลไม่เหมือนกัน กล่าวคือ ตำนานสุวรรณคำแดงระบุว่ากมุถัมภ์สองตนบอกวิธีการสร้างเสาอินทขิลขึ้นใหม่ แต่ในตำนานอินทขิลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตำนานอินทขิลฉบับสมโภช 600 ปีพระธาตุเจดีย์หลวง และตำนานอินทขิลตามคำบอกเล่าได้ระบุว่าพระอินทร์เป็นผู้บอกวิธีการสร้างเสาอินทขิลขึ้นใหม่กับชาวเมือง ทั้งนี้เพราะสภาพสังคมปัจจุบันยังคงมีความเชื่อเรื่องของเทพยดาอารักษ์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และพระอินทร์ ดังนั้นเพื่อสถาปนาความศักดิ์สิทธิ์ให้กับเสาอินทขิล ผู้สร้างจึงสร้างตำนานให้เสาอินทขิลผูกพันอยู่กับพระอินทร์ จนประเด็นดังกล่าวกลายเป็นเรื่องราวที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับในที่สุด ทั้งนี้ความแตกต่างในรายละเอียดของตำนานแต่ละชุดจะช่วยต่อยอดและช่วยสถาปนาความศักดิ์สิทธิ์ให้กับเสาอินทขิลมากขึ้นแล้วใช้ความศักดิ์สิทธิ์ของเสาอินทขิลมาตอบสนองผลประโยชน์ให้กับกลุ่มของตนเอง ทำให้ตำนานอินทขิลในปัจจุบันได้รับการผลิตขึ้นมาหลายชุด อันเป็นไปตามแนวคิดประเพณีการเลือกสรรของ Raymond Williams

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เน้นศึกษาการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของตำนานอินทขิลในมิติช่วงเวลาต่าง ๆ ซึ่งการคงอยู่ของตำนานอินทขิลจะขึ้นอยู่กับกระบวนการถ่ายทอดและการเรียนรู้ที่ต่ออาศัยกระบวนการสื่อสารเป็นสำคัญ โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อดำรงอยู่ของตำนานอินทขิลตามองค์ประกอบของการสื่อสารแบ่งออกเป็น 4 ปัจจัยคือ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร ซึ่งการผลิตซ้ำตำนานอินทขิลให้อยู่ต่อไปในท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าว โดยผู้สร้างตำนานไม่ว่าจะเป็นคนในหรือคนนอกท้องถิ่น จะต้องให้ความสำคัญกับหลักสิทธิเจ้าของทางวัฒนธรรมในการเขียนตำนานมากกว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับในการสร้างหรือผลิตซ้ำตำนานขึ้นมาใหม่ เพราะหากมีการปรับเปลี่ยนตำนานไปโดยลืมรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่ยึดถือสืบทอดกันมาแล้ว อาจทำให้เกิดความเสียหายและส่งผลให้เสาอินทขิลและประเพณีบูชาอินทขิลกลายเป็นเพียงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ถูกลดคุณค่าที่แท้จริงลงไปให้เหลือแต่เพียงการเป็นวัฒนธรรมและประเพณีของชาวเชียงใหม่ที่ตอบสนองการท่องเที่ยวให้กับคนภายนอกท้องถิ่นและเน้นสร้างรายได้เข้าสู่ท้องถิ่นเท่านั้น

รายการอ้างอิง

กนกพรธรรม วิบูลยศรีน. (2547). การเปรียบเทียบภาพตัวแทนของผู้หญิงสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ในภาพยนตร์ไทยและภาพยนตร์อเมริกัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กฤษณ์ คำนนท์. (2552). การสร้างภาพตัวแทนด้วยการแต่งหน้าเพื่อสื่อความหมายลักษณะตัวละครของละครโทรทัศน์ไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่, สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่. (2536). การวัฒนธรรม. เชียงใหม่: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่.

- เจริญวิทย์ วุฒิวรารักษ์. (2544). การสร้างสรรค์สารสนเทศและภาพตัวแทนของชายรักชายในเว็บไซต์
ไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญจิรา ศรีคำ. (2552). การสื่อสารกับการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดพิธีกรรมสามปีสี่รวงข้าวของชุมชน
ไทลื้อบ้านล้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเขียงค้ำ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พินดา หันสวาสดี. (2544). ผู้หญิงในภาพยนตร์ : กระบวนการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ของผู้หญิงใน
สังคมไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัชรา รุ่งสุข. (2544). วาทกรรมของนักวิจัยชายและหญิงเรื่องเพศกับวัยรุ่นและการผลิตซ้ำของ
หนังสือพิมพ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญศรี จุลกาลญณ์. (2540). การผลิตซ้ำอุดมการณ์เกี่ยวกับบทบาทและสถานภาพของหญิงและ
ชาย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลัดดา จิตตคุตตานนท์. (2552). การวิเคราะห์การสื่อสารเชิงวัฒนธรรมเพื่อการดำรงอยู่และ
สืบทอดประเพณีบูชาอินทิล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- ศิริพร ฝัศศิริ. (2544). การสร้างสรรค์ในการผลิตซ้ำภาพยนตร์ไทยจากตำนาน "แม่นาก
พระโขนง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร. (2539). บันทึกประเพณีไทย ภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- สมสุข หินวิมาน. (2548). ทฤษฎีสำนักรัฒนธรรมศึกษา ใน เอกสารการสอนชุดวิชาปรัชญา
นิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุธีรา อินทรวงศ์. (2542). กระบวนการผลิตซ้ำข้ามวัฒนธรรมของรายการ **ที่ได้รับลิขสิทธิ์จาก**
ต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์ยูบีซี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.